

Centrul de Asistență Juridică
pentru Persoane cu Dizabilități (CAJPD)

RAPORT DE ACTIVITATE pentru anul 2011

Despre CAJPD/ Activități/ Buletin Informativ INIȚIATIVĂ/
Obiective/ Parteneri și Colaborări

Situația Financiară/

- **Aptitudini**
- **Profesionalism**
- **Seriozitate**

Misiunea:

Misiunea Centrului de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități este de a promova și proteja drepturile persoanelor cu dizabilități, de a favoriza incluziunea socială și împlinirea lor spirituală prin acțiuni de lobby, advocacy și programe dezvoltare a potențialului lor.

Viziunea:

Toate persoanele cu dizabilități din Republica Moldova se bucură de deplină și egală exercitare a drepturilor și libertăților umane și de respect pentru demnitatea lor inerentă.

Valorile și principiile CAJPD:

1. Promovarea și valorificarea potențialului de lider printre persoanele cu dizabilități
2. Implicarea persoanelor cu dizabilități în procesul de inițierea noilor programe.
3. Simțirea și trăirea problemelor persoanelor cu dizabilități.
4. Exprimarea Dragostei și a dorinței de a-i sluji conform principiului „Ajută-ți aproapele!”
5. Crearea parteneriatelor și a coalițiilor cu alte ONG-uri pentru persoanele cu dizabilități.
6. Respectarea principiilor democratice și a transparenței decizionale.

3. Performanțe și realizări:

I. CAJPD a lansat în premieră un **studiu sociologic** intitulat "**Bariere de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova**". Studiul descrie percepțiile atât ale publicului larg, cât și ale persoanelor cu dizabilități privind integrarea lor în domeniul educației, angajării în muncă și asistenței medicale; accesibilitatea serviciilor, accesul egal la drepturile omului; precum și atitudinea generală față de persoanele cu dizabilități. Studiul a constatat că, deși s-au luat unele măsuri pozitive în scopul incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova, actuala politică socială încă nu respectă standardele europene, în special în ceea ce privește accesul la drepturile sociale.

În urma cercetării s-a constatat că serviciile sunt orientate preponderent spre satisfacerea necesităților primare ale persoanelor cu dizabilități, cum ar fi alimentare, cazare, îmbrăcăminte. Sistemele de securitate socială, angajare în muncă,

asistență medicală și educație, precum și implicarea, participarea la viața civică și culturală, trebuie să fie reformate pentru a preveni orice încălcare a drepturilor prevăzute de Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

Studiul cuprinde date colectate în perioada noiembrie 2010 - aprilie 2011 și a fost realizat pe un eșantion de 807 persoane cu vârste cuprinse între 18-55 ani. 46,8% dintre respondenți sunt persoane cu dizabilități. 62% din respondenți sunt de părere că numai prin implicarea administrației publice locale este posibilă depășirea barierelor de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități.

II. De asemenea, o altă realizare a CAJPD pe parcursul anului 2011 a constituit-o elaborarea **Manualului de Personal (Staff Handbook)** cu următoarele direcții principale: STATUTUL CAJPD, REGULAMENTUL DE ORDINE INTERIOARA, ORGANIGRAMA ORGANIZAȚIEI, SUMARUL PLANULUI STRATEGIC. În implicarea elaborării acestui manual au fost implicați reprezentanții CAJPD care au beneficiat de consultanța din partea experților CICO atât online cât și la birou. Acest manual constituie un pas în îmbunătățirea managementului organizației și creșterii imaginii organizației pe viitor.

III. Încă o performanță a Centrului poate fi considerat **Manualul Politicilor de Contabilitate** a CAJPD – Elaborarea acestor Politici de Contabilitate vin să îmbunătățească managementul financiar și transparența în administrarea fondurilor proiectelor CAJPD. Acestea au fost elaborate în baza consultanțelor oferite de experți CICO.

IV. A fost elaborat revizuit și îmbunătățit **Planul Strategic al Organizației pentru anii 2011-2016**. Acesta cuprinde o descriere amplă a Misiunii, Viziunii, Obiectivelor strategice, Valori și Principiilor a CAJPD, care categoric se axează pe promovarea și protejarea drepturilor persoanelor cu dizabilități.

Pe durata anului 2011 în cadrul activităților CAJPD au fost recrutați 24 voluntari. Aceștia au fost implicați în desfășurarea activităților proiectelor, activități ca: operator de interviuri pentru focus groupuri, reprezentanții APL, Ministere, Parlament, ONG-uri internaționale; activități de traducere; de distribuire a buletinelor informative INIȚIATIVA și „Raportul de Performanță Activitate / Financiară pentru 2010”, în acțiuni stradale, etc. La fel, în scopul îmbunătățirii activităților de voluntariat, reprezentanții CAJPD s-au întâlnit pe parcursul acestui an cu reprezentanta Programului Peace Corps Moldova – cu Liliana Botnaru, Program Manager Community and Organizational Development și au discutat despre dezvoltarea strategiei de voluntariat a Corpului Păcii ca exemplu pentru CAJPD.

Tatiana Goloșciuc - unul din voluntarii CAJPD, persoană cu dizabilități, a fost recomandată din partea Centrului la Fundația Soros Moldova, pentru un curs de instruire privind liderismul în rândul femeilor, astfel a scris și a câștigat un proiect Photovoice cu titlul „Femeia cu dizabilități – lideră prin abilități”.

Proiectul a fost desfășurat în satul ei de baștină – satul Bulboaca, raionul Anenii Noi.

În acest proiect au participat 15 participanți: locatari ai satului, elevi, muncitori și persoane cu dizabilități. Ca trainer pentru cele

două module ale programului, a fost Mariana Țibuleac, angajată CAJPD care deține expertiză în domeniul desfășurării unui training de Photovoice. În urma realizării fotografiilor s-au desfășurat două expoziții: una în satul Bulboaca și alta în orașul Chișinău.

Expozițiile au vernisat în jur de 50 de lucrări, fotografii care au cuprins diverse tematici privind problemele comunității, problemele de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, problema drumurilor, a lipsei apei potabile, etc. La expoziții au fost prezenți reprezentanți ai autorităților publice locale în frunte cu primarul Nicolae Bălănel, care vede destul de oportună și interesantă ideea desfășurării în mediul rural a unui asemenea proiect destinat problematicei persoanelor cu dizabilități.

Fotografiile sunt imagini care expun obstacolele și dificultățile întâmpinate de persoanele cu dizabilități în viața cotidiană și totodată, reprezintă un argument pentru schimbarea, mobilizarea și sensibilizarea opiniei publice asupra problemelor existente și crearea unei societăți incluzive.

Programul Photovoice reprezintă o comunicare cu publicul cu ajutorul fotografiilor, realizate de o echipă entuziasmata și motivată de spiritul alturist. Lângă fotografie sau în dreptul fotografiei, se pot scrie câteva rânduri, care să demonstreze ce se dorește să se sublinieze prin acea fotografie sau trăirile din momentul realizării fotografiei. Ideea sau obiectivele acestei metode de educație nonformală se leagă de transmiterea unui mesaj.

Este o oportunitate de a fotografia problemele unei comunități sau de ce nu, aspectele pozitive. Unul din obiectivele esențiale ale proiectului a fost acela de a influența factorii de decizie vizavi de barierele de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități din mediul rural și nu numai.

La expunerea fotografiilor au luat parte atât participanții, populația din sat cât și autoritățile publice locale care au spus că nu vor rămâne indiferente față de problemele comunității ce au fost scoase în evidență de participanți în timpul programului Photovoice.

Daniela, una din participantele la acest program, a menționat că “fiecare fotografie realizată în timpul celor două module de training reprezintă nimic mai mult decât niște lecții de viață ale consătenilor noștri. Lecții de la care avem multe de învățat, pentru că persoanele cu dizabilități sunt cu adevărat un exemplu de curaj pentru noi ceilalți.”

5. Proiecte noi finanțate în 2011:

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Agentia pentru Dezvoltare Internațională a Statelor Unite, în toamna anului 2011 a lansat „*Proiectul de Susținere a Persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova*” care este implementat de Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități.

Proiectul presupune utilizare la maxim a oportunităților create în urma ratificării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 9 iulie 2010 de către Republica Moldova, ca rezultat al Campaniei privind ratificarea UNCRPD realizată de Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități în parteneriat cu cele 64 de ONG-uri active în domeniul dizabilității.

Proiectul propus are ca scop să crească participarea persoanelor cu dizabilități la dezvoltarea social-economică a Republicii Moldova.

În vederea facilitării participării active a persoanelor cu dizabilități la dezvoltarea social-economică a țării, activitățile proiectului urmează să fie realizate pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Obiectivul specific al proiectului este creșterea accesului persoanelor cu dizabilități pe piața forței de muncă.

Beneficiarii direcți ai proiectului sunt: persoanele cu dizabilități cu vîrstă cuprinsă între 16-62 de ani și ONG-urile active în domeniul dizabilității.

Se așteaptă ca prezentul proiect să fie în beneficiul agenților economici care vor angaja persoane cu dizabilități și a societății în general, datorită facilitării incluziunii persoanelor cu dizabilități. La fel persoanele cu dizabilități vor beneficia în acest proiect de asistență juridică gratuită și de consiliere psihologică privind barierele de angajare.

Problema integrării persoanelor cu dizabilități în câmpul muncii este una extrem de complexă, cauza fiind: varietatea formelor de dizabilitate și necesități de adaptare a spațiilor, insuficiența informației oferite atît persoanelor cu dizabilități cît și angajatorilor, frica subconștientă de a angaja aceste persoane. Conform datelor prezentate de ANOFM pe parcursul anului 2011 numărul persoanelor cu dizabilități care s-au adresat ANOFM-ului constituie 325 de persoane, dintre care 139 femei, numărul persoanelor angajate în câmpul muncii constituind doar 56 de persoane, dintre care 21 femei.

În acest scop proiectul își propune să sporească accesul persoanelor cu dizabilități pe piața forței de muncă din Republica Moldova.

**Centrul de Asistență Juridică
pentru Persoane cu Dizabilități**

Proiectul „*Dreptul la capacitatea juridică al persoanelor cu dizabilități mintale*”, este finanțat de Fundația Soros-Moldova. Acest proiect se încadrează în acțiunile coaliției ce a fost creată de ONG-urile din domeniu în vederea implementării art. 12 al UN CRPD în Republica Moldova.

Conform art. 12 al UN CRPD nici o persoană nu poate să fie lipsită de capacitatea sa juridică. Însă legislația națională în domeniul capacității juridice este în contradicție cu conținutul Convenției.

În acest sens problema vizată de acest proiect este neconcordanța reglementărilor și practicilor naționale privind capacitatea juridică / tutela cu standardele actuale în domeniul drepturilor omului, inclusiv jurisprudența CEDO.

Lipsirea totală de capacitate de exercițiu nu ia în considerație capacitățile persoanei și afectează grav drepturile ei în toate domeniile vieții. Astfel aceste persoane sunt cele mai grav afectate de fenomenul discriminării.

Scopul proiectului este promovarea dreptului la capacitatea juridică a persoanelor cu dizabilități mintale în Republica Moldova.

Obiectivul 1: Desfășurarea unei analize ample cu soluții și recomandări privind capacitatea juridică a persoanelor cu dizabilități mintale în Republica Moldova pe perioada proiectului

Obiectivul 2: Promovarea modificărilor legislative referitor la capacitatea juridică a persoanelor cu dizabilități mintale din Republica Moldova.

Pe parcursul anului 2011 au fost create noi parteneriate dintre CAJPD și:

SOS Autism din Republica Moldova,

Asociația pentru Intervenție Timpurie în Autism Chișinău,

Asociația Învingem Autismul din România, și

Asociația Teritorială a Nevazaorilor din Ialoveni

Cooperarea a fost creată în scopul promovării și protejării dreptului persoanelor cu autism în RM.

CAJPD are experiență în activități de advocacy și oferă expertiză organizațiilor din Moldova pentru a iniția o campanie de advocacy în domeniul autismului.

Deasemenea Centrul a mai colaborat pe parcursul anului 2011 cu **Keystone Human Service International Moldova** în vederea reformării legislației din domeniul capacității juridice a persoanelor cu dizabilități mentale.

La 23 mai 2011 un parteneriat nou a fost creat între CAJPD și **Asociația de sprijin a persoanelor cu dizabilități intelectuale „Dor”**.

Asociația de Reabilitare a copiilor cu Paralezie Cerebrală Infantilă. Parteneriatul a fost creat în scopul de a confirma inițiativa organizațiilor semnatare active în domeniul protecției sociale a persoanelor cu dizabilități de a-și unifica eforturile în vederea realizării unei campanii de advocacy pentru reformarea legislației în domeniul capacității juridice și tutelă pentru persoanele cu dizabilități mintale. Acest parteneriat ține de obiectivele proiectului finanțat de FHI 360 privind reformarea legislației în domeniul dizabilității.

Conferința de presă dedicată Zilei Internaționale a nevăzătorilor

CAJPD în colaborare cu Asociația Teritorială a Nevazaorilor din Ialoveni și Asociația Tinerilor cu dizabilități de vedere au desfășurat la Ialoveni în sala mare a Consiliului Raional o **Conferința de presă dedicată Zilei Internaționale a Nevazatorilor**.

Conferința a venit să conștientizeze problemele persoanelor cu deficiențe de vedere din comunitate. Au participat și autorități publice locale ale raionului Ialoveni, ca președintele Consiliului raional Ialoveni, precum și reprezentanți ai Societății Orbilor din Moldova și CAJPD.

Conferința a avut un impact pozitiv asupra acestora conștientizând barierele de incluziune socială a persoanelor nevăzătoare și slabvăzătoare.

Situația socio-economică și psihologică în care ne aflăm, face ca persoanele cu dizabilități de vedere să fie

expuse adesea riscurilor de marginalizare, apar bariere de incluziune socială, astfel că este extrem de necesar să le oferim suport complex, atât material, cât și psihologic, de dezvoltare a abilităților lor, a independenței în viața de zi cu zi.

Schimbarea o putem face împreună, prin implicarea persoanelor cu dizabilități de vedere, cât și a întregii societăți.

7. CAJPD 2011 - în imagini:

Focus-group pentru Studiul privind barierele de incluziune sociala a persoanelor cu dizabilitati din Republica

Training privind elaborarea Planului Strategic al organizatiei

Conferinta de Presa privind lansarea "Studiului privind barierele de incluziune sociala a persoanelor cu dizabilitati"

Expozitia PHOTOVOICE - "Femeia cu dizabilitati lidera prin abilitati" - organizata de voluntara CAJPD, Tatiana Golosciuc

Parteneriat de colaborare dintre CAJPD si Organizatia Teritoriala Ialoveni a Societatii Orbilor din Moldova privind conferinta dedicata Zilei Mondiale a Nevazatorilor, sub genericul "Sa vizualizam lumea impreuna".

În cadrul Componentei de Dezvoltare Organizațională al Programului "Consolidarea Societății Civile în RM" - CAJPD a beneficiat pe parcursul anului 2011 de mai multe trainiguri, seminare și servicii de consultanță oferite de experții CPD, Contact, CReDO, CICO. Consultanța de înaltă calitate obținută în baza principiilor Managementului Antreprenorial (sectorul nonprofit) a permis organizației să reacționeze prompt, inovativ și profesionist la necesitățile beneficiarilor/clienților în funcție de schimbările din societate. În cadrul procesului de oferire a serviciilor de consultanță, am urmat un model coerent structurat în câteva module cu diferite tematici. Managementul strategic a constituit

componenta crucială a managementului organizației. Elemente de bază ale acestuia sunt planificarea strategică - elaborarea strategiei și implementarea acesteia în organizație, tehnicile de facilitare a gândirii strategice, precum și:

- Stabilirea misiunii și viziunii organizației
- Analiza mediului extern și intern
- Elaborarea obiectivelor și a acțiunilor strategice
- Elaborarea indicatorilor de performanță
- Elaborarea planului de acțiune
- Stabilirea bugetului

În urma frecventării acestor cursuri de instruire CAJPD a primit un Certificat de participare.

O altă reușită a anului 2011 este participarea a două angajate a CAJPD: Eugenia Clapaniuc (contabil) și Marina Meșter (jurist) la cursurile de limbă engleză oferite de Top English School of Today.

Cursul dat a constituit o oportunitate pentru angajate în accesarea și procesarea datelor în limba engleză, în cooperarea cu instituțiile internaționale ce activează în domeniul dizabilității.

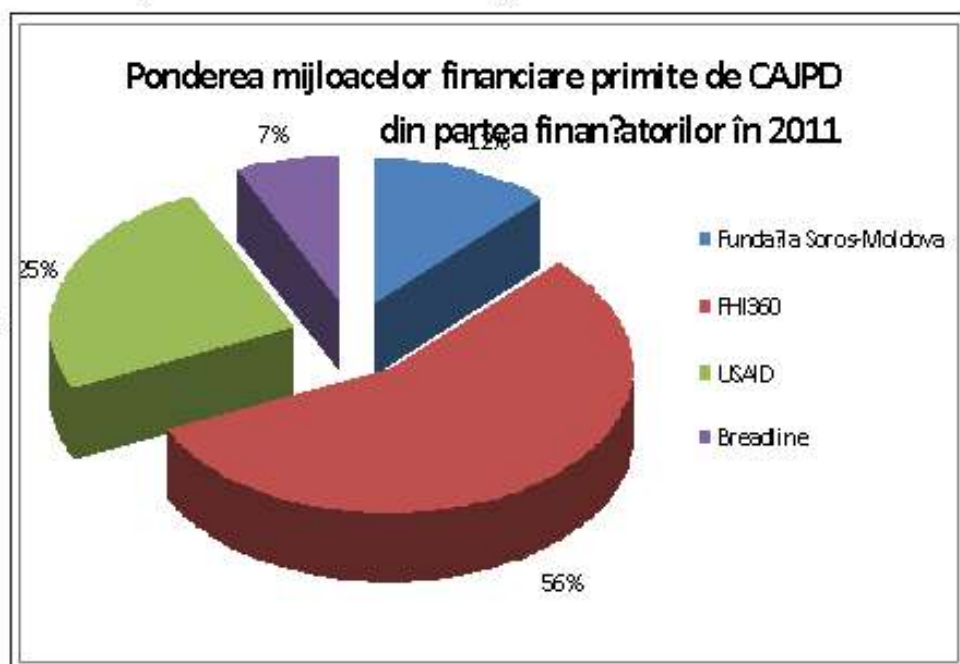
Bugetul CAJPD pentru anul 2011 a obținut finanțare din 4 surse:

Fundația Soros-Moldova - a finanțat în cadrul Programului Egalitate și Participare Civică, proiectul "**Dreptul la capacitate juridică a persoanelor cu dizabilități mintale**", începând din 10.10.2011. Mijloacele acordate pentru acest proiect au constituit 12% din totalul mijloacelor financiare ale organizației.

USAID - a finanțat proiectul "**Programul de susținere a persoanelor cu dizabilități din Moldova**" începând din 30.09.2011. Mijloacele financiare acordate constituind 25% din total.

FHI360 - a finanțat proiectul "**Agenda schimbării în domeniul dizabilității**" pe tot parcursul anului 2011, mijloacele acordate fiind de 56% din total resurse financiare a CAJPD.

Breadline International - a susținut cheltuielile de oficiu și cele organizaționale pe tot parcursul anului 2011, acestea deținând 7% din totalul mijloacelor financiare primite de CAJPD.

9. Instrumente de implicare si Publicații CAJPD:

Un instrument de implicare a persoanelor cu dizabilități și a întregii comunități o constituie blogul CAJPD www.initiativa.wordpress.com care are în medie circa 25 de vizitatori pe zi, aceștia participa la forumul de discuții pe diferite subiecte ce țin de dizabilitate prin comentariile postate, precum și site-ul organizației www.advocacy.md.

Persoanele cu dizabilități au fost încadrate în cadrul unor întâlniri de lucru unde s-a discutat despre imaginea și activitatea centrului. Deasemenea pentru a implica persoanele cu dizabilități în activitățile centrului s-a recurs la participarea acestora la focus grupuri pentru a-și expune propria parere referitor la situația persoanelor cu dizabilități din societate.

Buletinul Informativ INIȚIATIVA este elaborat și distribuit în scopul menținerii comunicării interne, informării partenerilor și organizațiilor membre ale coaliției ce lucrează în domeniul dizabilității, despre activitățile întreprinse în acest domeniu atât de Centrul de Asistență Juridică pentru persoane cu dizabilități precum și de alte ONG-uri. S-a considerat rezonabil de a tipări acest Buletin, și de a fi trimis lunar și prin poștă, deoarece nu toate organizațiile din localitățile rurale au acces la internet. În fiecare trimestru al anului 2011 au fost editate câte trei numere ale buletinului informativ a cărui conținut a fost plasat și pe site și pe blogul organizației.

1	www.civic.md	site	05.04.2011	Persoanele cu autism –captive in propriile gânduri
2	www.studentsday.wordpress.com	blog	05.04.2011	Captivi in propriile ganduri
3	http://www.youth.md	site	06.04.2011	Persoanele cu autism –captive in propriile gânduri
4	http://www.youtube.com/watch?v=8Sds6yNl_jU	site	08.04.2011	Reportaj Media art Egali in drepturi
5	www.trm.md	radio Moldova Național	22.04.2011	Emisiunea NOI si SOCIETATEA – Accesibilitatea la infrastructura si accesul la transportul public.
6	www.news.md	site	05.05.2011	5 Mai – ziua luptei pentru persoanele cu dizabilități
7	Revista Sonoră pentru Nevăzători ACASĂ Nr. 5 - 2011	CD transmis lunar in Bibliotecile teritoriale pentru nevăzători	10.05.2011	Voluntariatul in RM – cazul persoanelor cu dizabilități dornice de a face voluntariat
8	www.tv7.md	TV	12.05.2011	Persoanele cu dizabilități își cer dreptul la vot
9	http://www.voceabasarabiei.net/	radio	12.05.2011	Reportaj știri,interviu cu Mariana Țibuleac
10	www.prime.md	TV	12.05.2011	Protest inedit la Palatul Republicii
11	http://www.canalregional.md/	radio	12.05.2011	Reportaj – Persoanele cu dizabilități cer respectarea dreptului la vot
12	http://www.jurnaltv.md/	TV	13.05.2011	Persoanele cu dizabilități lupta pentru dreptul de a vota
13	http://www.zdg.md/	ziar	02.06.2011	Discriminată din cauza cîrjelor
14	www.trm.md	radio Moldova Național	17.06.2011	Incaadrarea in cimpul muncii a perscanelor cu dizabilități
15	www.civic.md	site	27.06.2011	Expoziție Photovoice în satul Bulboaca – o lecție de viață pentru unii
16	http://studentsday.wordpress.com	blog	27.06.2011	Expoziție "PhotoVoice" în satul Buloaca, raionul Anenii Noi
17	http://initiativa.wordpress.com/	blog	27.06.2011	<u>Femeia cu dizabilități, lideră prin abilități</u>
18	http://www.tv.zdg.md/ www.trm.md	site	30.06.2011	Reporter de Gardă- Discriminarea perscanelor cu dizabilități în cadrul raporturilor de munca
19	http://jurnaltv.md/#viata-merge-mai-departe-1-octombrie-295581	TV, site web	October 2, 2011	Emisiunea "Viata merge mai departe" avind ca protagonista pe reprezentata CAJPD, Mariana Țibuleac
20	http://api.md/news/24051/index.html	site web	October 2, 2011	REPORTER SPECIAL: Persoanele cu dizabiliti din R. Moldova nu au acces la infrastructura sociala
21	http://ecoul.md/view_article.php?id=593	Web site	October 11, 2011	Persoanele cu dizabilitati din R. Moldova nu au acces la infrastructura sociala
22	http://ecoul.md/view_article.php?id=678	Web site	November 28, 2011	Persoanele nevazatoare din RM, discriminate la engajare in serviciu
23	http://www.jurnaltv.md/ro/news/viata-fara-limite-315241/#	Tv, Web site	December 3, 2011	Emisiunea Desteptarea, subiectul – Viata fara limite

11. Cursuri, Seminare și Traininguri la care am luat parte:

1. Membrii CAJPD pe parcursul anului 2011 s-au implicat activ în cadrul mai multor evenimente precum ar fi: masa rotundă **„Colectarea datelor privind evaluarea UNDAF (drepturile persoanelor cu dizabilități)”**, desfasurată în Cadrul Națiunilor Unite pentru dezvoltare, cu ocazia venirii la Chișinău a expertului Camelia Gheorghe – UNDAF România (4 martie 2011).
2. Două persoane cu dizabilități din echipa CAJPD a participat la masa rotundă din 7 februarie 2011 în incinta MMPSF în scopul promovării introducerii normelor metodologice și propunerilor de politică publică, astfel efectuând o analiză a politicii privind **„Serviciul social de îngrijire la domiciliu pentru persoanele cu dizabilități severe (imobilizate la pat) care necesită îngrijire continuă”**, și luând atitudine în ceea ce privește procesul decizional în domeniul dizabilității.
3. CAJPD a luat parte la seminarul **„Participarea societății civile din RM în procesul Evaluării Periodice Universale”** 10-11 februarie 2011, în incinta Institutului Muncii, Chișinău), în acest context reprezentanta CAJPD, Mariana Țibuleac a elaborat **„Raportul privind situația persoanelor cu dizabilități din RM pentru anul 2010”**, a fost verificat de experți precum ar fi Claude Cahn și Evghenii Golosciapov, a fost aprobat și transmis la Universal Periodic Review.
4. Participarea CAJPD la Atelierul de lucru **„Modele de vot direct și secret pentru persoanele cu dizabilități de vedere”** din cadrul proiectului **„Promovarea modelului privind incluziunea persoanelor cu dizabilități de vedere în actul decizional din RM și România prin vot direct și secret”** organizat de Societatea Orbilor din RM, implementat în parteneriat de Reprezentanta Asociației Obstestii HILFSWERK Austria în Moldova, vine să analizeze, să identifice și să promoveze modelele de vot egal, direct secret și liber exprimat pentru persoanele cu dizabilități de vedere. Evenimentul s-a desfasurat la 9 februarie 2011, în incinta Societății Orbilor din RM.
5. Membrii CAJPD au contribuit prin interviurile oferite de persoanele cu dizabilități, beneficiari ai CAJPD, la realizarea **„Sudiului privind percepția fenomenului discriminării persoanelor cu dizabilități din Republica Moldova”**, organizat de Fundația Soros privind discriminarea la locul de muncă al tinerilor cu deficiențe locomotorii. (23 februarie 2011, Chișinău).
6. Membrii CAJPD au participat la un atelier de instruire privind dezvoltarea organizațională la Modulul **„Consolidarea relațiilor cu Constituenții. Abordarea integratoare a genului în proiecte”** care s-a desfășurat la 23 februarie în incinta Centrului Parteneriat pentru Dezvoltare. Din partea CAJPD au participat Tatiana Filip și Marina Meșter, care au consolidat cunoștințele în domeniul gender mainstreaming etc. Experiența dată va ajuta CAJPD de a ține cont pe viitor de paradigma de gen în viitoarele proiecte.
7. Un alt training la care membrii CAJPD s-au implicat a fost programul organizat de Fundația Soros Moldova în perioada (9 februarie -13 februarie 2011 și 10-13 martie 2011) cu tema **„Tehnici de instruire pentru promovarea drepturilor omului în combaterea discriminării”**, cu modulele **„Advocacy-cunoștințe și abilități necesare în elaborarea unui plan de advocacy”** și **„Discriminarea-criterii, tipuri de discriminare și alte noțiuni conexe”**.
8. Prin seminarul desfășurat la 2 aprilie 2011 în Chișinău cu tematica **„Copilul cu dizabilități are dreptul la un start bun în viață”** s-a consolidat capacitatea organizațiilor nonguvernamentale privind incluziunea educațională a copiilor autiști din Republica Moldova. Părinții copiilor cu autism au avut posibilitatea să preia expertiza oferită de Asociațiile de Autism din România (World Wision România, Editura Frontiera și Asociația Puzzle România) și cum să folosească diferite terapii de integrare pentru copiii cu autism.
9. În data de 19-20 aprilie 2011 două participante a CAJPD, Mariana Țibuleac și Meșter Marina au luat parte la modulul intitulat **„Advocacy și Politici Publice”** organizat de CREDO.
10. Masa rotundă **„Situația drepturilor omului în RM: societatea civilă întreabă, autoritățile răspund”**- October, 18 - 2011. Masa rotundă s-a desfășurat la inițiativa organizației PROMOLEX, în incinta Centrului Summit Events.
11. Seminar introductiv **„Promoting broad society participation and facilitating policy dialogue”**, October 26-27, 2011. În incinta sălii de conferințe a Centrul de Resurse pentru Copii și Tineret s-a desfășurat seminarul introductiv privind societatea civilă a RM în dialog cu autoritățile publice. La seminar au participat Tatiana Nemerenco și Mariana Țibuleac.
12. Clubul tematic **„Comunicarea eficientă în cadrul organizației”**, 4 Noiembrie, 2011. Clubul tematic a avut ca invitat pe Claudia Crăciun, expert în comunicare. Clubul s-a desfășurat în incinta Hotelului „Flowers” și a avut drept scop instruirea participanților în domeniul relaționării dintre angajați, a comunicării deschise, precum și tehnici de soluționare a conflictelor.
13. Eveniment de totalizare a proiectului **„Încurajarea și abilitarea femeilor în vederea participării active în viața comunității”**, organizat de Fundația Soros-Moldova, December 13, 2011. Evenimentul a prezentat rezultatele proiectului, au fost împărtășite istorii de succes - cazul Tatiane Golodciuc, voluntară CAJPD, și s-au propus noi oportunități de colaborare.
14. Forum Participativ **„Moldova dialogue - prezent și viitor”**, December 14, 2011. Forumul s-a desfășurat la Hotelului „Codru” din partea CAJPD la acest Forum au participat Mariana Țibuleac și Tatiana Gora.
15. Experți CAJPD ca Ion Cibotărică și Nicolae Sadovei au participat la discutarea draftului de lege privind **„Incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități”**, care a trecut recent prin prima lectură a Guvernului RM. Acest fapt duce la implementarea treptată a prevederilor UNCRPD.
16. CAJPD în parteneriat cu SOS Autism au venit cu **inițiativa legislativă** de a trece persoanele cu autism, de a nu mai face parte din rândul persoanelor din categoria **„bolilor mentale”** în categoria persoanelor cu **„boli neuropsihologice”**. Acest fapt va facilita integrarea persoanelor cu autism în societate, pentru ca aceștia să nu mai fie segregați, marginalizați sau instituționalizați în psihiatrii.

Instruire comunitară privind dizabilitatea mentală oferită de Universitatea Central Europeană din Budapesta

Cursul Universitatea de Vară "Legislația Dizabilității Mentale în practică", organizat de Mental Disability Advocacy Center, a avut loc la Universitatea Central Europeană din Budapesta.

Participanții la această școală de vară au fost avocați, activiști și cadre universitare în domeniul sănătății mintale și a legislației drepturilor persoanelor cu dizabilități din Europa, Africa, America și Australia. Timp de două săptămâni, începând cu 3 - 16 iulie 2011, două reprezentante

ale Centrului de Asistență Juridică pentru persoane cu dizabilități - Mariana Țibuleac și Tatiana Filip, alături de alți doi colegi moldoveni: Natalia Mardari de la IDOM și Arcadie Astrahan de la ONU Moldova, au beneficiat de instruire în domeniul practicii legislative internaționale privind dizabilitatea mentală.

Acest curs de două săptămâni aplicat în practica juridică a avut drept scop de a consolida dezvoltarea profesională a participanților. Printe experții în domeniu care au dus acest curs s-au enumerat: Gábor Gombos, Senior Advocacy Officer, Mental Disability Advocacy Center, Budapesta, Ungaria, Peter Bartlett, Nottinghamshire Healthcare NHS Trust, Profesor în Legislația Sănătății Mintale, etc.

Cursul a inclus o vizită la o instituție cu persoane dizabilități psiho-sociale, interviuri cu persoane cu dizabilități psiho-sociale care trăiesc în comunitate. În clasă, metodele au inclus lucru în grup și prezentări, prezentarea unui caz de judecată. Acest eveniment a fost co-finanțat de un grant pentru MDAC de către Philantropies Zennstrom și Inițiativa Drepturilor Dizabilității a Fundațiilor pentru o Societate Deschisă.

Conferință Internațională "Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități: calea către oportunități egale" Issik-Kuly, Kirgistan.

Conferința s-a concentrat pe rolul Convenției ONU pentru persoanelor cu dizabilități atât pentru Kirgistan cât și pentru restul statelor membre CSI. Conferința a accentuat gradul de cunoaștere a participanților cu privire la implicațiile legislative și de politică, și a crescut gradul de conștientizare a gamei de moduri în care participanții se pot angaja în reformarea jurisdicțiilor naționale. Din partea CAJPD la această conferință, Mariana Țibuleac a prezentat pașii societății civile în procesul de ratificare a CRPD în Republica Moldova.

Școala de Vară din Galway, Irlanda

"Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități- de la lege la acțiune"

Școala a fost organizată de Centre for Disability Law and Policy și Harvard Project on Disability. Cursurile au fost predate de experți cu renume internațional în domeniu, practicieni, persoane care au participat la negocierea UN CRPD. Au fost acoperite diverse aspecte din Convenție: capacitatea juridică, viața independentă, dreptul la educație, monitorizarea și implementarea UN CRPD. Din Republica Moldova a participat reprezentantul CAJPD, Ion Cibotarica. Acesta a mai participat la "International Diploma in Mental Health Law & Human Rights" organizată de Indian Law Society Law College în colaborare cu Organizație Mondială a Sănătății Geneva în Pune - India. Obiectivul acestui curs a fost de a transmite cunoștințe privind standarde internaționale în domeniul sănătății mintale, modul în care legislația, politicile și serviciile naționale privind sănătatea mintală pot îmbunătăți situația privind drepturilor omului în privința persoanelor cu dizabilitate mentală.

Photo by: Centre for Disability Law and Policy and Law Society Law

 **Centrul de Asistență Juridică
pentru Persoane cu Dizabilități**

VITALIE MEȘTER

Director Executiv

ION CIBOTARICA

Coordonator de Proiect

EUGENIA CLAPANIUC

Contabil

OLGA CUȘCHEVICI

Asistent în advocacy

ION BULICANU

Coordonator RP

MARINA MEȘTER

Jurist

TATIANA GORAȘ

Psiholog

MARIANA ȚIBULEAC

Coordonator RP

TATIANA NEMERENCO

Asistent în fundraising

Echipa CAJPD mulțumește tuturor
partenerilor, finanțatorilor,
colaboratorilor, beneficiarilor și
întregii societăți civile pentru că
ne-au însoțit încă un an!

Crearea acestui Raport este posibilă grație ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului FHI360 Consolidarea Societății Civile în Moldova (MCSSP).

Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID, Guvernului SUA sau FHI 360.

Responsabil de ediție: Mariana Țibuleac, Coordonator Relații Publice, CAJPD